

Kenneth Jonsson, Fyra vikingatida myntfynd från Västmanland,
Mänsklighet genom millennier, Stockholm 1989.

Fyra vikingatida myntfynd från Västmanland

Kenneth Jonsson

Abstract

Four Viking Age Coin Hoards from Västmanland. Few Viking Age coin hoards are known from the province of Västmanland in Central Sweden. The four hoards published here (all dispersed when found and thus not redeemed) are based on Jacob von Engeström's manuscript (1735-1802) and information from the auction catalogue of Johan Scharp from 1853. The coins originate from the collection of Birger Martin Hall (1741-1815), who from 1773 was a medical doctor in Västerås.

Two coins derive from stray finds - Arboga and Västerås. To the 19 coins listed as belonging to two hoards, Åsta and Lundby, an additional 90 coins have been added based on the composition of the Viking Age element in the Scharp catalogue. The t.p.q. of the two hoards are 1027 and 1002, respectively.

Inledning

Det är knappast förvånande att de vikingatida myntfynden från Västmanland har behandlats mycket sparsamt i litteraturen. I jämförelse med andra landskap som Uppland och Skåne, för att nu inte nämna det extremt fyndrika Gotland, är fynden påfallande små och få. Endast ett fynd (Östjädra, Dingtuna sn) innehåller t ex mer än 100 mynt. Sammanlagt har 20 fynd varit kända och de redovisas översiktligt i tabell 1.

De arabiska myntens förkrossande majoritet beror på skatten från Östjädra med 2 148 ex varav 2 015 arabiska (slutmynt 991). Det är samtidigt belysande för hur få mynt som tillhör perioden efter ca 970 då importen av mynt från Västeuropa börjar i liten skala för att explodera på 990-talet. De arabiska mynten var helt dominerande fram till ca 990 men andelen minskar sedan snabbt eftersom den östliga importen sjönk kraftigt efter ca 940 för att helt upphöra kort efter år 1000. De västerländska mynt, huvudsakligen från Tyskland och England, som helt dominerar myntimporten från 990-talet och framåt förekommer endast i ett fåtal ex med undantag för Östjädra-skatten. Eftersom de arabiska mynten förekommer i många fynd skulle det kunna tolkas som att myntimporten till Västmanland mins-

kade kraftigt redan på ett tidigt stadium, dvs redan före år 1000. Det kan emellertid också bero på mer slumpmässiga faktorer eftersom antalet fynd är begränsat. De mynt som redovisas under rubriken "Nordiska" utgörs av präglingar från Hedeby och de danska öarna under andra hälften av 900-talet. Det yngsta fyndet (Brunna, Köping) har tpq 1056, men innehåller endast sex mynt totalt.

Fyra fynd från 1700- och tidigt 1800-tal

I samband med en sammanställning av samtliga vikingatida myntfynd från Sverige har det varit möjligt att få fram uppgifter om fyra fynd som aldrig blev föremål för inlösen utan skingrades. Dessa fyra fynd redovisas närmare nedan.

Uppgifterna om fynden baseras i tre av fallen på kommentarer i auktionskatalogen över del II av grosshandlaren Johan Scharps (1785-1850) myntsamling som försålles på Bokauktionskammaren i Stockholm den 9 april 1863. Auktionskatalogen är författad av C.G. Klemming (1823-1893), som från 1865 var chef för Kungl. Biblioteket. Katalogen återger myntens inskrifter mycket noggrant och visar att Klemming var väl förtrogen med

	T.p.q.	Ar	Vb	By	Ty	Bö?	Eng	Nd	Da	Totalt
Badelunda sn										
Bjurhovda, grav 12	1009	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Bjurhovda, grav 19	911/2	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Bjurhovda, grav 49	991	-	-	-	-	-	3	-	-	3
Malma	823/4	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Tuna, grav 37	983	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Tuna, grav 76	1009	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Tuna, grav 84	991	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Vedby, grav 7	850-	4	-	-	-	-	-	-	-	4
Björskog sn										
Åsta, grav	1046	-	-	-	1	-	-	-	-	1
?	932	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Dingtuna sn										
Östjädra	991	2015	12	2	32	-	-	87	-	2148
Fellingsbro sn										
Västvalla, grav 2	802	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kumla										
Vad, grav 1	804/5	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Köping										
Brunna	1056	-	-	-	4	-	1	-	1	6
Köping (?)	932	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Munktorp sn										
Åskesta	910/1	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Tillberga										
Hedensberg	945/6	4	-	-	-	-	-	-	-	4
Vittinge sn										
Morgongåva	1009	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Västerås										
Kv. Linnea	?	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Totalt		2031	12	2	39	1	8	87	1	2181

Tabell 1. Översikt över antalet ex i de vikingatida myntfynden från Västmanland. Ar = arabiska, Vb = volgabulgariska, By = bysantinska, Ty = tyska, Bö = böhmiska, Eng = engelska, Nd = nordiska, Da = danska.

materialet. De "gamla anteckningar" om fyndplatser som han refererar till är dock i ett fall så knapphändiga (Lundby) att det vid en första anblick inte hade varit möjligt att identifiera fyndorten. Den förmedlande länken är här anteckningar av kanslirådet Jacob von Engeström (1735-1802) vilka nu förvaras på Kungliga Biblioteket (Anteckningar i numis-

matiken, von Engeströmska samlingen C IX.1.16). Där förtecknas en del (med Scharp) identiska mynt i botanisten och provinsialläkaren Birger Martin Halls (1741-1815) samling, vilket visar att Scharp förvärvat (åtminstone en del av) mynten från Hall.

Mynt från ett flertal fynd hamnade i Halls samling, varav det mest kända hade påträffats

1791 i Råby eller Vallby i S:t Ilians sn (nordväst om Västerås). Det är uppenbart att hans numismatiska intresse utvecklades efter att han flyttade till Västerås 1773. De mynt som i Scharps samling anges komma från Lundby saknar fyndortsangivelse när de beskrivs av von Engeström, men Halls vistelseort gör att Lundby i detta fall med säkerhet kan identifieras som Lundby sydväst om Västerås. Halls yrke som läkare är säkerligen också förklaringen till att han fick kännedom om de lokala fynd från Västmanland som han lyckades förvärva mynt från.

Det finns inga uppgifter om vad som hände med samlingen efter Halls död 1815. Eftersom det, förutom de vikingatida mynten som behandlas här, även ingick inte mindre än 86 ex från det ovan nämnda fyndet från S:t Ilian i Scharps samling (Bokauktionskammaren, del I, 12 nov 1851, s 4-6) är det sannolikt att Scharp, direkt eller via en annan samling, förvärvade Halls samling mer eller mindre intakt. Det faktum att Hall förvärvade myntfynd från Västmanland samt att samtliga vikingatida fyndnotiser i Scharps katalog avser västerländska fynd talar också för att så var fallet.

A. Arboga

Bland von Engeströms anteckningar ingår en teckning av ett tyskt mynt i Halls samling och med uppgift om att det hittats vid Arboga 1820. Årtalet är skrivet med en darrig handstil och måste vara felaktigt eftersom Hall avled 1815 och von Engeström själv dog redan 1802. Det är därför troligt att de två sista årtalssiffrorna av misstag blivit omkastade så att fyndåret ska vara 1802.

Vreden

1. Greve Wichmann III 967-1015. Dbg 1229.

B. Åsta, Björskog sn

Uppgifter om ett eller möjligen två olika fynd från "Åsta-Björskog" återfinns i Scharps katalog. De avser dels 4 arabiska dirhemer och dels 12 västerländska mynt. Slutmyntet för de västerländska mynten är 1023 (Knut, Pointed Helmet typ) och i så sena fynd brukar antalet arabiska mynt vara begränsat. De nu kända mynten gör att fyndet får en mycket märklig sammansättning där t ex tyska mynt helt saknas. Det är därför troligt att dessa enbart utgör en liten del och ger en felaktig bild av fyndets ursprungliga sammansättning. Från Björskog var annars som framgår ovan två fynd kända tidigare: ett gravfynd från Åsta med ett tyskt

mynt samt ett arabiskt mynt utan närmare känd fyndort. Det är därför ingen omöjlighet att det i detta fall kan röra sig om två olika fynd (ett med enbart arabiska och ett med enbart västerländska mynt) från ett uppenbarligen rikt fyndområde. Eftersom sannolikheten av att mynten kommer från ett eller två fynd inte kan bedömas närmare med nu tillgängliga uppgifter har mynten här med viss reservation redovisats som ett fynd.

I Scharps samling fanns ett tyskt mynt utan fynduppgift, men som var påtagligt yngre än övriga tyska mynt (nr 185). I likhet med rekonstruktionen av fyndet från Lundby nedan har därför detta mynt här hypotetiskt sammanförts med de säkert kända mynten från skatten i Åsta. Utan tvekan har fler tyska mynt ingått i skatten, men eftersom tyska mynt normalt är dåligt präglade var de inte attraktiva som samlarobjekt och är därför konstant underrepresenterade i privatsamlingar. Det kan dock vara värt att påpeka att det i Scharps samling ingick sammanlagt 25 obestämda tyska vikingatida eller medeltida mynt (Scharp 477-481).

Ett av de skandinaviska mynten är stampidentiskt med ett mynt som avritats av von Engeström, men utan att fyndort eller samling har noterats. Med tanke på omständigheterna talar allt för att även detta ex kom från Halls samling, varav följer att även övriga mynt ursprungligen bör ha förvärvats av Hall. Mynten bör då ha hittats under den tid Hall tjänstgjorde som läkare i Västerås (1773-1802).

Bestämningen till Olof Skötkonung av ett mynt i fyndet baseras på forskningar av Brita Malmer. Det är sannolikt att det i framtiden kommer att visa sig att även de tre skandinaviska efterpräglarna präglats i Sigtuna under Olofs regering. Inte minst fyndorternas läge, inte långt från Sigtuna, är här av betydelse för forskningen kring den äldsta svenska myntningen.

Tre av de engelska mynten hamnade i den danske grosshandlaren Lars Emil Bruuns (1852-1923) samling, som fram till år 2023 förvaras på Fredriksborgs slott på Själland i Danmark. En av de skandinaviska efterpräglarna är med ledning av von Engeströms teckning troligen identisk med ett ex i Den kgl. Mont- og Medaillesamling i Köpenhamn. Samtliga dessa fyra ex har publicerats av Galster.

T.p.q. för Åstaskatten är 1027 baserad på den här gjorda rekonstruktionen, medan den kan sättas till 1023 med ledning av de mynt som utan förbehåll hör till skatten.

KALIFATET

Abbasider

1. al-Muqtadir. al-Ahwaz 309 e.H. (921/2 e Kr). Scharp 497. Tbg -
2. al-Muttaqi. al-Mawsil 329 e.H. (940/1 e Kr) Scharp 498. Tbg II, 517.

Samanider

3. Ahmad b. Ismail. Samarqand 295 e.H. (907/8 e Kr). Scharp 504. Tbg IX, 109. Försedd med ögla.
4. Nasr b. Ahmad. Samarqand 318 e.H. (930/1 e Kr). Scharp 509. Tbg IX, 395.

TYSKLAND

Köln

5. Arkebiskop Pilgrim och kejsar Konrad II 1027-1036. Häv. 245. Scharp 185.

ENGLAND

Æthelred II 978-1016

Helmet typ ca 997-1003

6. Exeter, Ælfnth. Hd 452. Scharp 60.
7. Hertford, Leofstan. Hd 3862. Scharp 103.

Cnut 1016-1035

Quatrefoil typ ca 1017-1023

8. Lewes, Leofwine. Hd 1284. Scharp 130.

9. London, Godman. Galster 1970, 2576. Hd 2410. Scharp 135. 1,10 g.
10. Watchet, Godcild. Galster 1970, 3918. Hd 3586. Scharp 137. 1,09 g.

Pointed Helmet typ ca 1023-1029

11. Lincoln, Iustein. Hd 1592. Scharp 131.
12. London, Ælfget. Hd 1889. Scharp 133.
13. London, Edwine. Galster 1970, 2478. Hd 2307-2308. Scharp 134. 1,08 g.

SKANDINAVIEN

"Æthelred II"

Long Cross typ

14. Förvirrade inskrifter, ca 1000. Galster 1966, 1611. Scharp 124. 1,88 g.
15. Förvirrade inskrifter, ca 1010. Malmer 1985, II/4 (?). Scharp 121.
16. Förvirrade inskrifter, ca 1010. Malmer 1985, VI/6. Scharp 123.

SVERIGE

Olof Skötkonung 994-1022

Sigtuna

Helmet typ

17. Med Æthelred II:s namn och titel på åtsidan och med förvirrad fränsida. Malmer 1989, 304.817. Scharp 119.

C. Lundby sn

Fyndorten Lundby anges för tre olika skandinaviska efterpräglningar av engelska typer i Scharps samling (nr 120, 125 och 126). Alla är präglade på fyrkantig plants. De förtecknas också av von Engeström med uppgift att de finns i Halls samling och han anger dessutom att det fanns tre likadana ex av just den stampkombination som förekom i tre ex i Scharps samling (nr 126-128). Stampidentiteten och sammanhanget gör att samtliga 3 ex bör vara funna i Lundby. Ytterligare ett (fragmentariskt) exemplar av en skandinavisk efterpräglning på fyrkantig plants ingick i Scharps samling (nr 129). Även om den saknar fynduppgift talar den fyrkantiga plantsen för att även den tillhört Lundbyskatten.

Fem ex av skandinaviska efterpräglningar på fyrkantig plants saknar paralleller i andra kända fynd från Mälardalen med undantag för skatten från Näs, Österåker sn, Uppland, funnen 1704. Av det ursprungliga antalet mynt på mellan 2 000 och 3 000 mynt är 448 kända och där ingår också fem ex på fyrkantig plants. Deras andel av denna senare grupp är sannolikt betydligt högre än från skatten i sin

helhet eftersom de inte kända exemplaren troligen till stor del utgjorts av tyska mynt. Liksom Näsfyndet bör skatten från Lundby ha nedlagts tidigt (Näs t.p.q. 1006) och bestått av ett större antal mynt. Konkreta uppgifter saknas dock om övriga mynt funna i Lundby. De tyska och engelska vikingatida mynten i Scharps samling är här av stort intresse.

Endast ett av sammanlagt 28 tyska mynt har slutmynt efter 1002 (se Åsta, Björskog sn ovan). Det leder osökt tanken till att de utgör en del av ett tidigt vikingatida skattfynd eftersom yngre mynt annars borde ha varit företrädade i en helt annan utsträckning.

Sammansättningen för de engelska mynten är inte mindre anmärkningsvärd. Av de 60 ex som saknar fynduppgift är endast 2 präglade efter ca 1003 (vardera ett ex ca 1009-1017 samt ca 1017-1023). Lika lite som för de tyska mynten kan det här vara fråga om en slump eftersom engelska mynt präglade från ca 1003 och fram till Knuts död 1035 är mycket vanliga.

Den helt övervägande majoriteten av såväl de tyska som de engelska mynten är med and-

ra ord påfallande tidiga för att utgöra en slumpmässig samling. Däremot skulle de passa mycket väl i ett skattfynd nedlagt under 1000-talets första decennium.

Med ledning av kända fakta om sammansättning av de vikingatida mynten i Scharps samling, samt det faktum att han direkt eller via omvägar förvärvat mynt från Halls samling, talar mycket för att en stor del är hittade i Lundby sn och sedan förvärvade av Hall. Att von Engeström inte har några anteckningar om de engelska och tyska mynten är inte något som förvånar i sammanhanget. Det som då var intressant var de skandinaviska efterpräglarna som måste ha fascinerat von Engeström. Att han inte noterat fynduppgifter beror sannolikt på att Hall inte frivilligt skulle erkänna för von Engeström (som var ledamot

av Vitterhetsakademien) att han förvärvat mynt från skattfynd som enligt lagen skulle ha inlösts av Kronan.

Ett av de engelska mynten (nr 34 nedan) förvärvades nyligen av KMK. Det mynt som nedan förts till Olof Skötkonung baseras på resultaten av Brita Malmers forskningar. Det är sannolikt att även de fem Long Cross-efterpräglarna i framtiden kommer att föras till Olofs Sigtunamyntning. För den äldsta svenska myntningen har därför Lundbyfyndet en mycket stor betydelse genom sin närhet till Sigtuna och eftersom det är ett tidigt fynd.

T.p.q. för Lundbyskatten är 1002 baserad på den här gjorda rekonstruktionen av skattens sammansättning, medan den kan sättas till 997 med ledning av de ex som med säkerhet hör till skatten.

TYSKLAND

Köln

- 1-4. Kung Otto III 983-996. Häv 34. Scharp 441.
- 5-9. Kung Otto III 983-996. Häv 67. Scharp 439.
- 10-12. Otto III/Henrik II 983-1024? Scharp 442.

Lüneburg

- 13-14. Hertig Bernhard I 973-1011. Dbg 585. Scharp 387-388.

(Goslar)

- 15-18. Otto-Adelheid-Pfennig (991-1020). Hz III/IV. Scharp 386.

Mainz

- 19-25. Kejsar Otto II/III 973-1002. Dbg 778/779. Scharp 440.

Strassburg

26. Kung Heinrich III 983-985. Dbg 918. Scharp 443.

Regensburg

27. Hertig Heinrich III 983-985. Dbg 1068. Scharp 1.

ENGLAND

Æthelred II 978-1016

First Hand typ ca 979-985

28. London, God. Hd 2513. Scharp 82.
29. London, Leofwine. Hd 2744. Scharp 88.
30. Winchester, Frythemud. Hd 4220-4221. Scharp 114.

Second Hand typ ca 985-991

31. Exeter, Godda. Hd 540. Scharp 63.
32. Nottingham, Sumerle..Jfr Hd 3417. Scharp 91. Skadad.
33. Rochester, Leofric. Hd 3294. Scharp 92.

Bendiction Hand typ ca 991

34. Rochester, Sidewine. Hd 3301-3302. KMK 101471. Scharp 93. 1,64 g. Tre hål.

Crux typ ca 991-997

35. Bedford, Leofnoth. Hd 88. Scharp 56.
36. Canterbury, Goldwine. Hd 187 var. n9. Scharp 57.
37. Canterbury, Leofstan. Hd 221. Scharp 58.
38. Colchester, Ælfwine. Hd 282. Scharp 59.
39. Exeter, Ælfstan. Hd 467. Scharp 61.
40. Exeter, Hunwine. Hd 544-545. Scharp 64.
41. Hertford, Aethelwerd. Hd 1304. Scharp 66.
42. Hertford, Edwi. Hd 1313. Scharp 67.
43. Ilchester, Leofsige. Hd 1040. Scharp 69.
44. Ipswich, Leofsige. Hd 1065. Scharp 70.
45. London, Ælfwine. Hd 2119-2120. Scharp 76.
46. London, Eadsige. Hd 2375. Scharp 79.
47. London, Edwerd. Hd 2740. Scharp 81.
48. London, Godric. Small Crux. Hd 2583. Scharp 84.
49. London, Goldwine. Hd 2647 var. g9. Scharp 86.

50. London, Lifinc. Hd 2782. Scharp 89.
 51. London, Leofwine. Hd 2747-2748. Scharp 87.
 52. Southampton, Godman. Hd 1299. Scharp 65.
 53. Southwark, Ælfric. Hd 3579. Scharp 97.
 54. Southwark, Byrhtelm. Hd 3594 var. SVDBY. Scharp 99.
 55. Southwark, Byrhtaf. Hd 3588. Scharp 98.
 56. Southwark, Tuneman. Hd 3627 var. n5. Scharp 100.
 57. Southwark, Tuneman. Hd 3664 var. g10. Scharp 96.
 58. Tamworth, Leofwine. Hd 3672. Scharp 101.
 59. Totnes, Ælfstan. Hd 3832 var. g10. Scharp 102.
 60. Wallingford, Edric. Hd 3916. Scharp 105.
 61. Wareham, Ælfgar. Hd 3944. Scharp 106.
 62. Wareham, Eyrhsige. Hd 3955. Scharp 107.
 63. Wilton, Godwine. Hd 3994 var. g10. Scharp 109.
 64. Winchester, Godwine. Hd 4237-4238. Scharp 115.
- Intermediate Small Cross/Crux hybrid ca 997*
65. Winchester, Alfwold. Hd 4098. Scharp 111.
- Long Cross typ ca 997-1003*
66. Chester, Swegen. Hd 1568. Scharp 71.
 67. Exeter, Du.stan. Hd 508. Scharp 62.
 68. Ilchester, God. Hd 1028. Scharp 68.
 69. Lincoln, Ethelnoth. Chester?? Hd 1668. Scharp 73.
 70. Lincoln, Osgut. Hd 1832 var. e3. Scharp 75.
 71. Lincoln, Dreng. Hd 1740. Scharp 74.
 72. London, Æthelwerd. Hd 2169-2170. Scharp 77.
 73. London, Brihtlaf. Hd 2236. Scharp 78.
74. London, Eadwold. Hd 2426-2427. Scharp 80.
75. London, Godwine. Hd 2630-2631. Scharp 85.
76. London, Swetinc. Hd 2924 var. a3. Scharp 90. Kantskada.
77. Northampton, Leofwine. Hd 1262. Scharp 95.
78. Shaftesbury, Goda. Hd 3345 var. a10. Scharp 94.
79. Wallingford, Ælfric. Hd 3897. Scharp 104.
80. Warwick, Byrhsige. Hd 3870 var. a5. Scharp 108.
81. Winchester, Ælfsige. Hd 4058. Scharp 110.
82. Winchester, Byrhtnoth. Hd 4169 var. WINT. Scharp 112.
83. Winchester, Byrhtnoth. Hd 4169 var. WINT. Scharp 113.
84. York, Steorger. Hd 870 var. a4. Scharp 116.
85. York, Sumerlida. Hd 890-891. Scharp 117.
- SKANDINAVIEN
"Æthelred II"
Crux typ
86. Med Æthelred II:s namn och titel på åtsidan och med förvirrad frånsida, ca 995. Scharp 118.
- Long Cross typ*
- 87-89. Förvirrade inskrifter, ca 1000. Stampidentiska. Fyrkantig plants. Scharp 126-128.
 90. Förvirrade inskrifter, ca 1000. Fyrkantig plants. Fragment. Scharp 129.
 91. Förvirrade inskrifter, ca 1000. Fyrkantig plants. . Scharp 129.
- SVERIGE
Olof Skötkonung 994-1022
Sigtuna
Small Cross/Long Cross hybrid
92. Två frånsidor. Fyrkantig plants. Malmer 1989, 551.665. Scharp 120.

D. Västerås

I Scharps samling ingick ett engelskt mynt där Västerås angavs som fyndort. Det finns inte upptaget bland von Engströms anteckningar men fyndorten gör det troligt att även detta mynt stammade från Halls samling. I så fall har det hittats under perioden 1773-1802.

Æthelred II 978-1016

Crux typ ca 991-997

1. Lewes, Ælfgar. Hd 1402. Scharp 72.

Slutord

Den rekonstruktion av skatterna från Åsta och Lundby som gjorts ovan bygger på indicier och rymmer därför stora felkällor. Den mest uppenbara är att mynten i de rekonstruerade delarna kan komma från andra fynd. En annan är att en del exemplar i Lundbyskatten i stället kan ha tillhört fyndet från Åsta, eller att enstaka mynt med annan proveniens kan ingå. De brister och osäkerhetsmoment som rekon-

struktionen innebär måste tas i beaktande när man i framtiden vill utnyttja Lundbyskatten inom forskningen.

Även om man enbart utnyttjar de mynt som med säkerhet kan föras till de två skatterna ut-

gör de ett viktigt bidrag. För kunskapen om myntcirkulationen i Västmanland under sen vikingatid har källmaterialet nu utökats väsentligt.

Förkortningar

Dbg	= Dannenberg, H., 1876-1905.
Galster 1966	= Galster, G., 1966.
Galster 1970	= Galster, G., 1970.
Hd	= Hildebrand, B.E., 1881.
Hx	= Hatz, V., 1961.
Häv.	= Hävernicks, W., 1935.
Malmer 1985	= Malmer, B., 1985.
Malmer 1989	= Malmer, B., 1989.
Scharp	= Förteckning...Stockholm 1852 (nedan).
Tbg	= Tornberg, C.J., 1848.
(se Litteratur)	

Litteratur

- Dannenberg, H., 1876-1905. Die deutschen Münzen der sächsischen und fränkischen Kaiserzeit 1-4. Berlin 1876-1905.
- Galster, G., 1966. Royal Collection of coins and medals. National Museum, Copenhagen. Part II A, B, and C. Anglo-Saxon coins: Æthelred II. *Sylloge of coins of the British Isles* 7. London.
- , 1970. Royal Collection of coins and medals. National Museum, Copenhagen. Part III A, B, and C. Anglo-Saxon coins: Cnut. *Sylloge of coins of the British Isles* 13-15. London.
- Hildebrand, B.E., 1881. Anglo-sachsiska mynt i Svenska Kongl. Myntkabinettet funna i Sveriges jord. Stockholm.
- Hatz, V., 1961. Zur Frage der Otto-Adelheid-Pfennige. *Commentationes de nummis saeculorum IX-XI in Suecia repertis*. Vol. I, s 105-144. Stockholm.

- Hävernicks, W., 1935. Die Münzen von Köln. Köln.
- Malmer, B., 1985. Some Scandinavian Long Cross imitations from early in the reign of Cnut. *Wiadomosci Numizmatyczne* 29, 1985, s 154-162.
- , 1989. The Sigtuna mint c. 995-1005. *Commentationes de nummis saeculorum IX-XI in Suecia repertis. Nova series* 4. Stockholm.
- Förteckning öfver framl. grosshandlaren Johan Scharps utmärkta samling av mynt och skådepenningar, hvilka försäljas på Sttstockholms Bokauktionskammare lördagen den 9 april samt följande dagar. Del II. Stockholm 1852.
- Tornberg, C.J., 1848. *Numi Cufici Regii Numophylacii Holmiensis quos omnes in terra Sueciae reportos digessit et inter-pretatus est*. Uppsala.